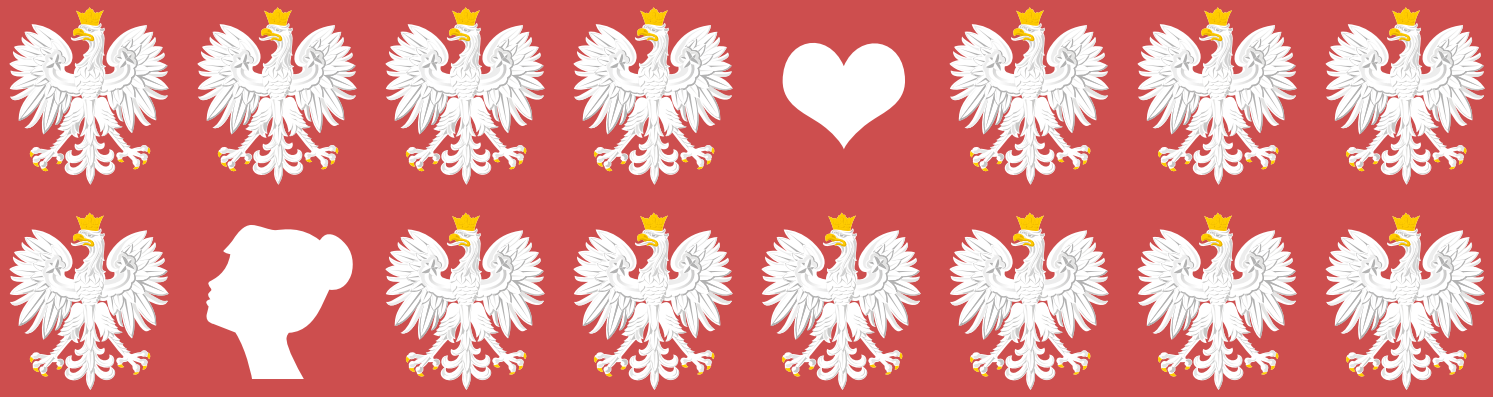
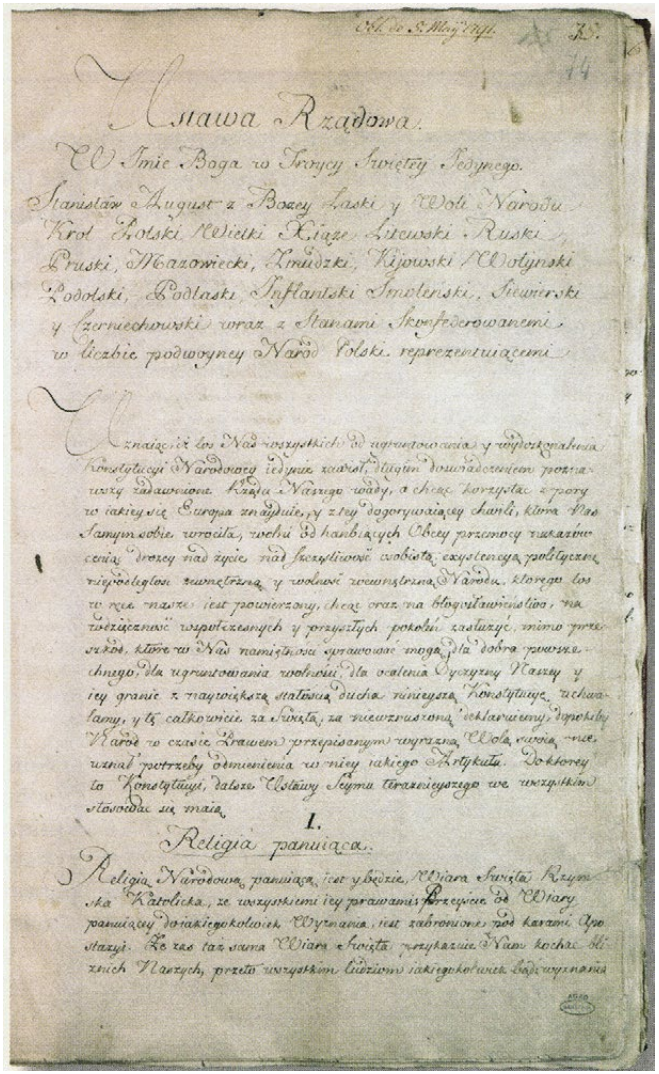

Święto Narodowe **Trzeciego Maja**

W SKRÓCIE

Ustawa Rządowa.

W Imie Boga w Trojcy Swiętey Jedynego.

Stanisław August z Bożey Łaski y Woli Narodu Król Polski Wielki Xiąże Litewski Ruski Pruski, Mazowiecki, Żmudzki, Kijowski Wołyński Podolski, Podlaski Inflantski Smoleński, Siewierski y Czernechowski wraz z Stanami Skonfederowanemi w liczbie podwoyney Naród Polski reprezentuiącemi

Uznaiąc iż Nad wszystkich do ugruntowania y wyperfekcyonowania Konstytucyi Narodowey iedynie zawsze, długim doświadczeniem poznawszy zawarowana Rządu Naszego władzy, a chcąc korzystać z pory w iakiey się Europa znayduie, y złey dogorywaiącey chwili, która Nas samych sobie wróciła, wielu od hańbiących Obcey przemocy ruinuiących cenią drożey nad życie, nad szczęśliwość osobistą, egzystencyą politykczną, niepodległość zewnętrzną y wolność wewnętrzną Narodu, którego los w ręku naszym iest powierzony, chcąc oraz na błogosławieństwa, na uszczęśliwienie współczesnych y przyszłych pokoleń zasłużyć, mimo przeszkód, które w Nad namiętnością rządzące mogą dla dobra powszechnego, dla ugruntowania wolności, dla ocalenia Ojczyzny Naszey y iey granic z największą statecznością ducha, niniejszą Konstytucyę uchwalamy, y tę całkowicie za Świętą, za nieuszczuplenną, deklarujemy, upokoiby Naród w czasie Prawem przepisanym wyrażną Woli swoiey wcześniey potrzeby odmienienia w niey iakiego Artykułu. Do którey to Konstytucyi, iako Ustawy Sejmu teraźniejszego we wszystkim stowarzyć się maią.

I.

Religia panuiąca.

Religia Narodowa panuiąca, iest y będzie, Wiara Swiętą Rzymska Katolicka, ze wszystkiemi iey prawami. Przeyście do Wiary panuiącey dowolnegokolwiek Wyznania, iest zabronione pod karami Apostazyi. Że zaś ta sama Wiara Swiętą przykazuie Nam kochać bliznich Naszych, przeto wszystkim ludziom iakiegokolwiek bądź wyznania

Niestety nie udało się jej wprowadzić, ponieważ już 4 lata później nastąpił **trzeci rozbiór Polski** i nasz kraj na 123 lata zniknął z mapy Europy.

Konstytucja to **najważniejszy dokument** w państwie. Określa m.in. najważniejsze zasady jego funkcjonowania.

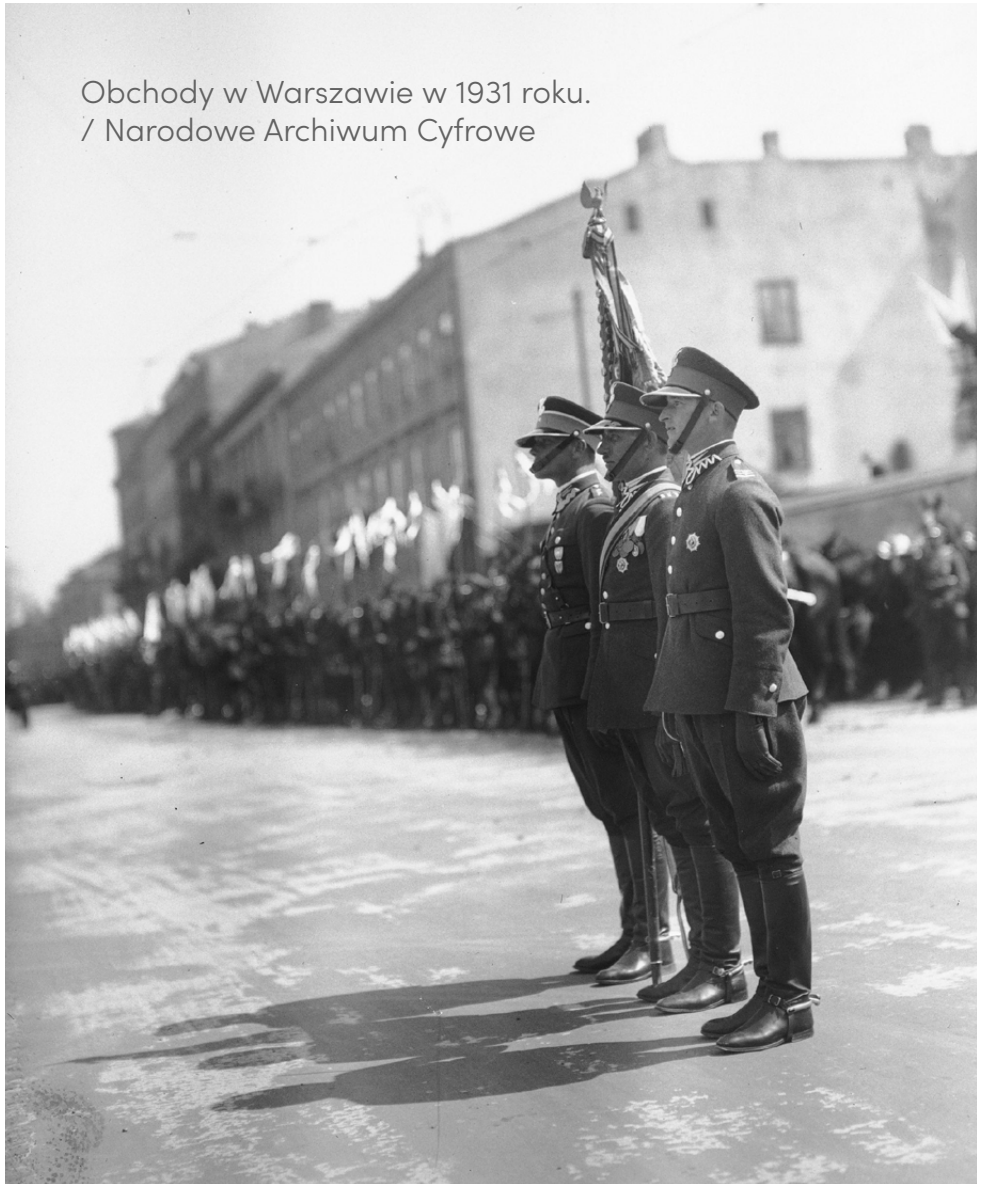
By ratować upadającą ojczyznę, 3 maja 1791 r. Polacy uchwalili **pierwszą w Europie i drugą na świecie** nowoczesną konstytucję, która zakładała wiele istotnych reform.

Konstytucja miała jednak wielkie znaczenie w czasach rozbiorów. Przypominała Polakom, co potrafili razem osiągnąć, była elementem pamięci narodowej.

OBCHODY

Pierwsze obchody Konstytucji 3 maja odbyły się już rok po jej uchwaleniu. **Podczas zaborów, w czasie II wojny światowej i w PRL były zakazane.** Święto Konstytucji 3 maja zostało zniesione w 1951 r. i przywrócone dopiero w 1990 r.

Pamiętajmy więc o Konstytucji 3 maja dziś, gdy nikt nam tego nie zabrania.

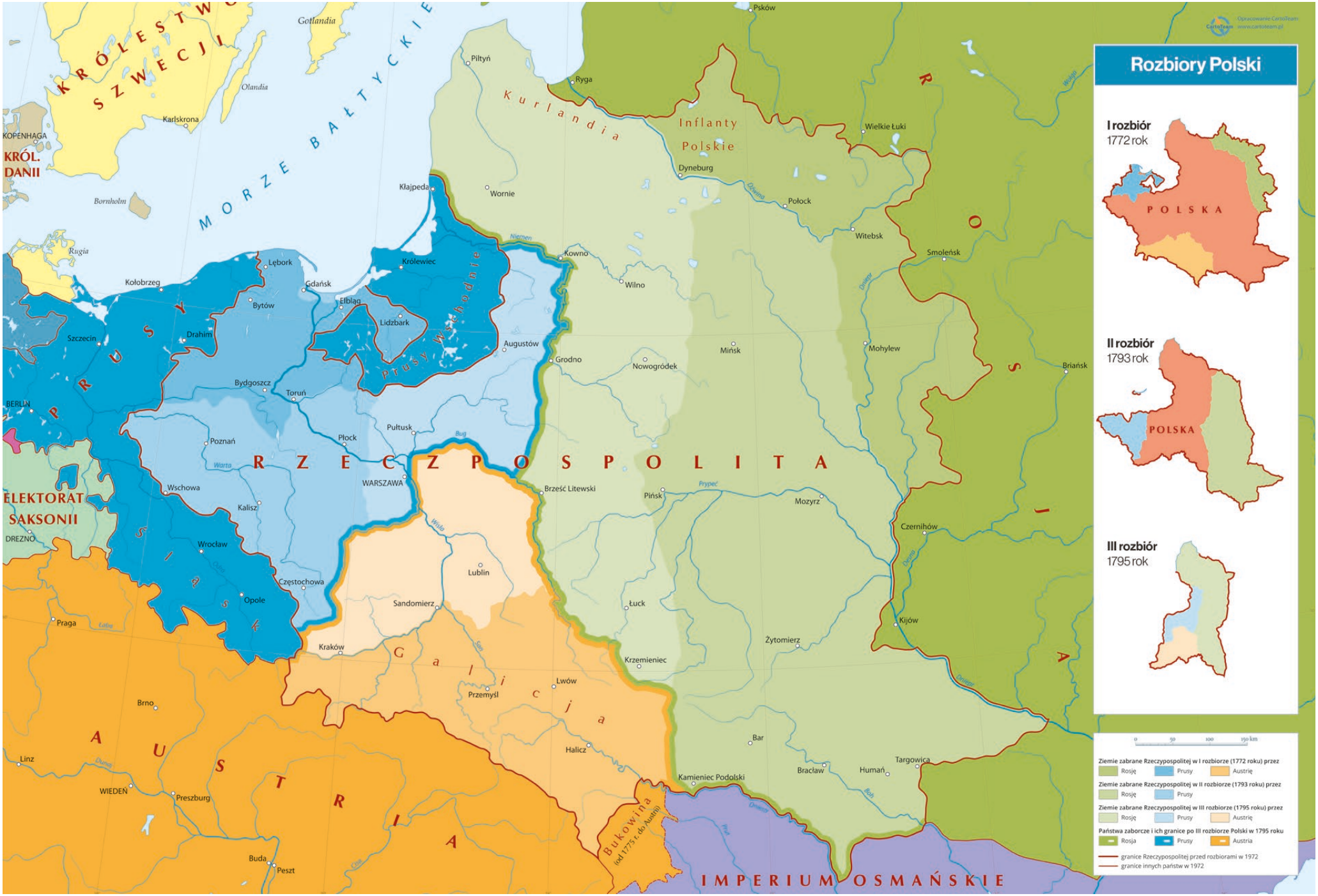
Obchody w Warszawie w 1931 roku. / Narodowe Archiwum Cyfrowe

TŁO HISTORYCZNE

Autorzy Konstytucji mieli świadomość, że to **„ostatnia wola i testament gasnącej Ojczyzny”**. Polska, od dziesięcioleci pogrążona w kryzysie, nie była już suwerennym państwem. Miała za sobą I rozbiór, jej ustrój był przestarzały, a administracja praktycznie nie funkcjonowała. Gdy Rosja zaangażowała się w wojnę z Turcją, nadarzyła się okazja do reform.

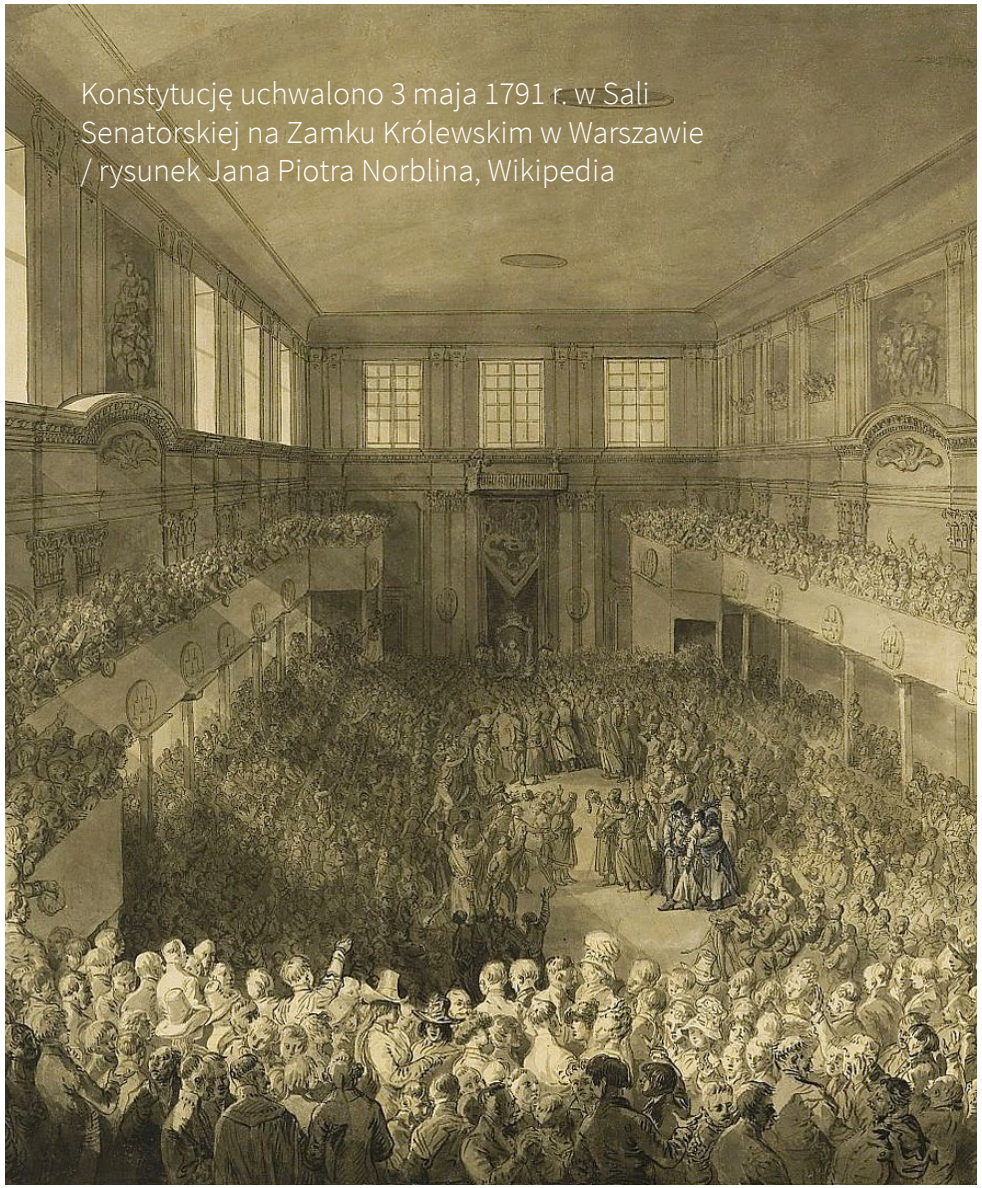
> Uznając, iż los nas wszystkich od ugruntowania i wydoskonalenia konstytucyi narodowej jedynie zawisł, długiem doświadczeniem poznawszy zadawnione rządu naszego wady, a chcąc korzystać z pory, w jakiej się Europa znajduje...

Fragment preambuły

Rozbiory Polski
I rozbiór
1772 rok
POLSKA
II rozbiór
1793 rok
POLSKA
III rozbiór
1795 rok
0 50 100 150 km
Ziemie zabrane Rzeczypospolitej w I rozbiorze (1772 roku) przez
Rosję Prusy Austrię
Ziemie zabrane Rzeczypospolitej w II rozbiorze (1793 roku) przez
Rosję Prusy
Ziemie zabrane Rzeczypospolitej w III rozbiorze (1795 roku) przez
Rosję Prusy Austrię
Państwa zaborcze i ich granice po III rozbiorze Polski w 1795 roku
Rosja Prusy Austria
granice Rzeczypospolitej przed rozbiorami w 1972
granice innych państw w 1972
KRÓLESTWO SZWECJI
KRÓL. DANII
MORZE BAŁTYCKIE
Gotlandia
Olandia
Bornholm
Rugia
Kurlandia
Inflanty Polskie
ROSJA
PRUSY
Prusy Wschodnie
RZECZPOSPOLITA
ELEKTORAT SAKSONII
AUSTRIA
Galicja
Bukowina (od 1775 r. do Austrii)
IMPERIUM OSMAŃSKIE
Psków
Piltyń
Ryga
Wielkie Łuki
Dyneburg
Połock
Witebsk
Smoleńsk
Briańsk
Mohylew
Mińsk
Kowno
Wilno
Grodno
Nowogródek
Brześć Litewski
Pińsk
Mozyrz
Czernihów
Kijów
Żytomierz
Łuck
Krzemieniec
Bar
Bracław
Humań
Targowica
Kamieniec Podolski
Halicz
Lwów
Przemyśl
Sandomierz
Lublin
Kraków
Częstochowa
Wrocław
Opole
Kalisz
Wschowa
Poznań
Płock
Pułtusk
WARSZAWA
Toruń
Bydgoszcz
Augustów
Lidzbark
Elbląg
Gdańsk
Lębork
Królewiec
Kłajpeda
Wornie
Karlskrona
KOPENHAGA
BERLIN
Szczecin
Drahim
Bytów
Kołobrzeg
Praga
Brno
Linz
WIEDEŃ
Preszburg
Buda
Peszt
Wisła
Bug
Prypeć
Dniepr
Dniestr
Prut
Bug
Niemen
Dźwina
Warta
Odra
Elba
Dunaj
San
Tisa

UCHWALENIE

Nie da się ukryć, że Konstytucja została uchwalona **nie do końca legalnie**. Uznano, że ważniejsze niż zachowanie parlamentarnych procedur jest przegłosowanie reform. Dokonano tego podczas skonfederowanego Sejmu Wielkiego (nie obowiązywało *liberum veto*, by – jak zazwyczaj – głosowania nie zablokował przekupiony poseł), w asyście wojska, pod presją tłumów. Termin obrad przyspieszono, by przeciwnicy zmian nie dotarli na czas.

Konstytucję uchwalono 3 maja 1791 r. w Sali Senatorskiej na Zamku Królewskim w Warszawie / rysunek Jana Piotra Norblina, Wikipedia

AUTORZY

IGNACY POTOCKI

HUGO KOŁŁĄTAJ

STANISŁAW AUGUST PONIATOWSKI

Wkład Stanisława Augusta Poniatowskiego w Konstytucję wciąż jest przedmiotem sporów. Był królem podporządkowanym Rosji, chętnym do reform w granicach, które tolerowała caryca Katarzyna II. Brał udział w tworzeniu i uchwaleniu Konstytucji, lecz gdy następnie do Polski wkroczyła rosyjska armia, przystąpił do konfederacji targowickiej, a ostatecznie zalegalizował III rozbiór Polski.

ZNACZENIE

Konstytucja 3 maja stała się symbolem dążenia do niepodległości, **refleksji i chęci naprawy państwa**, do którego Polacy odnosili się w czasach zaborów. Została uchwalona zbyt późno, by uratować Polskę przed utratą niepodległości, jednak była mądrą i nowoczesną formą naprawy wadliwego ustroju, a zarazem drugą (po amerykańskiej) spisaną konstytucją na świecie.

Pierwsza od 1830 roku legalna manifestacja patriotyczna w Warszawie w 1916 roku / Wikipedia

POSTANOWIENIA

1. **By osłabić pozycję magnaterii**, pozbawiono praw wyborczych łatwo przekupną tzw. szlachtę gołotę. Cenzus urodzenia został zastąpiony cenzusem majątkowym.

2. **By wzmocnić rolę sejmu**, zniesiono *liberum veto*, zakazano konfederacji, powierzono mu pełnię władzy ustawodawczej, prawo uchwalania budżetu i kontrolę rządu.

3. **By wzmocnić wojsko**, ustalono, że liczebność armii wzrośnie do 100 tys. żołnierzy.

4. **By usprawnić funkcjonowanie władzy**, wprowadzono jej trójpodział.

POSTANOWIENIA

5 **By wzmocnić pozycję mieszczan**, umożliwiono im nabywanie ziemi, nobilitację do tytułu szlacheckiego i sprawowanie urzędów.

6 **By usprawnić sprawowanie władzy**, powołano Straż Praw (odpowiednik rządu) z królem na czele i podległymi ministerstwami.

7 **By usprawnić przekazywanie władzy**, wprowadzono zasadę dziedziczenia tronu, likwidując wolną elekcję.

8 **By ujednolicić państwo**, Rzeczpospolitą Obojga Narodów przekształcono w państwo unitarne.

Konstytucja 3 Maja 1791 roku – obraz Jana Matejki wykonany w 1891 r.
Jest artystyczną interpretacją momentu po uchwaleniu konstytucji.

Konstytucja nie należy do rządzących i historii. Jest Twoja – ilustracja Sebastiana Szpakowskiego wykonana na podstawie obrazu Jana Matejki.

Miłego świętowania w domu i dużo zdrowia

życzy

Biblioteka w Szkole

Biblioteka.pl

Formy wykorzystania: Prezentacja została opracowana przez redakcję miesięcznika Biblioteka w Szkole i jest do dyspozycji subskrybentów portalu Biblioteka.pl. Można ją wykorzystywać w pracy zdalnej, rozsyłając uczniom lub rodzicom poprzez kanały używane przez szkołę (lub instytucję) do pracy zdalnej. Jednak bardzo prosimy o nieumieszczanie prezentacji na powszechnie dostępnych stronach internetowych.